

Mag. Emina Djukić

Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje

ŠTUDIJSKI PROJEKT BEREMO SKUPAJ NA UL ALUO

Study Project 'Reading Together' at UL ALUO

IZVLEČEK

Likovno podoba javne medijske in plakatkomunikacijske akcije *Beremo skupaj*, s katero Nacionalni mesec skupne branje vsako leto podpre Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, sofinancirana pa je s strani JAK RS v okviru programskega razpisa na področju bralne kulture, so jeseni 2022 soustvarjali študenti in študentke Oddelka za oblikovanje vizualnih komunikacij (smeri: fotografija, grafično oblikovanje in ilustracija) Akademije za likovno umetnost in oblikovanje. Članek predstavlja omenjeni študijski projekt, proces in rezultate.

Ključne besede: *Beremo skupaj*, plakat, likovni jezik

ABSTRACT

The visual image of the public media and poster communication campaign *Reading Together*, with which Slovenian Reading Badge Society - Slovenian Association of Friends of Youth annually supports the National Month of Reading Together, and which is co-financed by the Slovenian Book Agency within the framework of the programme call for proposals in the field of reading culture, was co-created in autumn 2022 by the students at the Department of Visual Communication Design (in the areas of photography, graphic design and illustration), the Academy of Fine Arts and Design. The article presents the study project, the process and the results.

Keywords: *Reading Together*, poster, visual language

Študijski program Oblikovanje vizualnih komunikacij na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani (UL ALUO) sestavljajo tri študijske smeri: grafično oblikovanje, ilustracija in fotografija. Smeri so vezane na tri sorodna, a sočasno tudi precej raznorodna strokovna področja. Njihov presek vsekakor izhaja iz tradicije oblikovanja, torej prizme snovanja vidnih sporočil, katerih primarna funkcija je zakodirati določeno sporočilo v likovni jezik, in to na način, da ga ciljna publika zmore prebrati (odkodirati). Ključno je, da so podobe oblikovane s pomočjo jasnih vizualnih kodov. To še posebej velja za plakat, eno najvažnejših oblik vidnega sporočanja, pri kateri igra pomembno vlogo tudi kontekst oz. specifičnost prostora, kamor je plakat umeščen (npr. avtobusna postaja, šolski hodnik itd.). Vidna sporočila seveda ne prevajajo vsebin iz verbalnega v likovni jezik eksaktno, vendar analogija jezika likovnost jasno opredeljuje kot obširen komunikacijski sistem s svojimi zakonitostmi (ki jih npr. preučujeta likovna teorija in (vizualna) semiotika). Vizualna vzgoja in učenje teh pravil, kodov, likovnih spremenljivk itd. nam omogočajo boljšo vizualno pismenost, ki je v svetu, prepolnem vidnih sporočil, več kot dobrodošla.

Pri plakatih je ključno seveda tudi to, da prevod sporočila v likovni jezik omogoča, celo narekuje, prostor lastne avtorske interpretacije z uporabo raznolikih likovnih sredstev, likovnih prvin, prostorskih ključev, tehnik, žanrov itd. V projektu *Beremo skupaj* so študijsko nalogo plakata vzporedno, vsak pri svojem temeljnem predmetu, opravljali-

► SLIKA 1: Mentorica mag. Emina Djukić in Erik Contreras Mencinger, avtor zmagovalnega plakata

li študenti drugih letnikov omenjenih treh smeri, in sicer skozi ilustracijo, skozi fotografijo in skozi grafično oblikovanje. V nalogo smo bili mentorsko vključeni prof. Radovan Jenko, doc. mag. Emina Djukić in doc. mag. Marija Nabernik, ki je vzpostavila sodelovanje z društvom *Bralna značka* in projektno nalogo tudi predlagala. Naloga je predstavljala primer dobre prakse, saj so bile vanjo primerjalno vključene tri študijske smeri na UL ALUO, predvsem pa je šlo za povezovanje z realnim izzivom, ki je lahko (ne pa nujno) tudi realiziran – kar večinoma prinaša v primerjavi s fiktivno študijsko nalogo več omejitev.

Osnovno izhodišče je bil precej zahteven in široko zastavljen *brief*,¹ ki so ga pripravili na društvu *Bralna značka Slovenije* – ZPMS. *Beremo skupaj* je javna medijska in plakatna akcija v sklopu *nacionalnega meseca skupnega branja*. Če povzamem iz njihovega zapisa, gre za: »intenzivno javno komunikacijo o pomenu branja, bralne pismenosti, bralne kulture«,² ki je vseslovenska in vsegeneracijska, njen cilj pa je »dvig bralne kulture vseh prebivalcev v Sloveniji, zamejskem in zdonskem/izseljenskem prostoru«. Med drugim zapišejo, da so glavne dejavnosti akcije informiranje o: »pomenu in tudi uporabni vrednosti branja, bralne kulture in bralne pismenosti za posameznika in za družbo kot celoto, spodbujanje skupnega branja v družini, v VIZ, v kulturnih ustanovah, večgeneracijskih/medgeneracijskih centrih, /.../ ozaveščanje javnosti o tem, da je branje večšina, ki jo moramo razvijati z vsakodnevno uporabo, ter da je za posameznika po-

► Zala Tiran (smer Ilustracija, mentorica doc. mag. Marija Nabernik)

membno tako branje za zabavo kot branje za znanje«.

Poleg teh že tako širokih izhodišč je akcija v letu 2022 kot vsebinski poudarek dodala pomen gibanja oz. povezavo med branjem in gibanjem, in sicer z izhodiščnim citatom Ri-

charda Steela »Branje je za duha to, kar je telovadba za telo«, kar je posebej poudarilo »povezanost med umom in telesom, med gibanjem, športom in duševnim razvojem«. S to dodano temo so cilje razširili na »spodbujanje/

oblikovanje zdravega življenjskega sloga, /.../ vlogo kakovostnega preživljanja prostega časa, /.../ oblikovanje ustvarjalne osebnosti – pozitiven odnos tako do branja kot do gibanja« in druge. Poleg sicer medgeneracijsko os-

1 Kratak sestavek za posredovanje informacij, napotkov. Nedavno poslovenjena tujka iz angleške besede *brief*.

2 Vsi navedki so iz dokumenta *Kratka vsebinska izhodišča – ALUO*, poslanega preko elektronske pošte (1. 2. 2022).

novane akcije je v sklopu evropskega leta mladih akcija *Beremo skupaj 2022* dobila poudarek še na tej ciljni skupini.

Izhodišča so bila vsekakor zahtevna in kompleksna ter zato velik izziv za študente tretjega semestra drugega letnika dodiplomskega študija. V preteklih letih je bila akcija v povezavi z otroško knjigo vezana na ilustracije kot glavne nosilke vidnega sporočila: prispevali so jih uveljavljeni slovenski ilustratorji, plakati pa so bili oblikovno poenoteni z natančno definirano predlogo, ki jo je že leta 2017 oblikovala Teja Ideja (Tadeja Kleč). Tudi slednje je dodatno prispevalo k različnim izhodiščem in omejitvam za posamezne smeri. Na smeri grafično oblikovanje so nalogo oblikovno odprli; študenti so lahko prosto izbirali med uporabo predloge ali oblikovanjem plakata v celoti in z vsemi sredstvi grafičnega oblikovanja. Nekateri študenti so razvijali tudi animirane plakate, ki v sodobnem 'ekranskem' času postajajo stalnica. Na smeri ilustracija, ki je torej že vrsto let tradicionalna likovna spremljevalka projekta *Beremo skupaj*, so se lotili domišljajske ilustracije, ki je bila avtorsko odprta; študenti so se lahko odločili za katero koli tehniko, od v celoti ročne ilustracije do popolnoma digitalne. Na fotografiji so se študenti soočili z vprašanjem enostavne, sporočilno jasne fotografije, režirane fotografije, montaže in kolaža, v vseh primerih pa z idejo fotografije, ki se v svojem nagovoru približuje magičnemu in domišljajskemu svetu ter se tako odmika od zasidranosti medija v reprezentaciji realnega.

Nastalo je trideset interpretacij zastavljene teme. Nekateri so bolj uspeli slediti izhodiščem, drugi

► Hana Hirnig (smer Grafično oblikovanje, mentor prof. Radovan Jenko)

manj oz. so se odločili slediti samo določenim delom izhodišč. Po zaključku naloge smo oblikovali strokovno komisijo, ki je oddana dela pregledala in ocenila; komisijo smo sestavljali že omenjeni mentorji (doc. mag. Marija Nabernik, prof. Radovan Jenko, doc. mag. Emina Djukić) in članice društva Bralna značka Slovenije

– ZPMS (generalna sekretarka Manca Perko ter Petra Potočnik in Veronika Rot Gabrovec). Najprej smo izbrali dvanajst del, ki so se uvrstila v ožji izbor, nato pa še tri zmagovalce, po enega na vsaki smeri:

- na smeri ilustracija: Zala Tiran;
- na smeri grafično oblikovanje: Hana Hirnig;

- na smeri fotografija: Erik Contreras Mencinger.

Nagrajeni plakati so uspeli v celoti slediti vsebinskim ciljem naloge, torej povezati branje in gibanje, izraziti in dovršiti likovni jezik ter uravnotežiti zahtevnost uporabe plakatne predloge in vidno sporočilo oblikovati po celotni

površini plakata (in ne le na omejenem delu med naslovnim sloganom in spodnjo pasico znakov).

Odločitev, da komisija izbere tri zmagovalce in ne samo enega, je bila sprejeta, da bi poudarili pomen raznolikosti nagovorov in likovnih jezikov vidnih sporočil posameznih področij študija oblikovanja vizualnih komunikacij, hkrati pa izpostavili tudi pomen sodelovanja med Društvom Bralna značka Slovenije – ZPMS in UL ALUO, ki je botrovalo množici izvirnih rešitev. Plakati so svojo javno uprizoritev doživeli skozi različne medijske kanale: trije nagrajeni so bili širši javnosti dostopni septembra 2022 prek javne plakatne akcije in oglasov v časopisih in revijah, distribuirani so bili po šolah, knjižnicah in podobnih institucijah. Vse plakatne rešitve so objavljene na spletni strani Bralne značke, v tednu posveta Bralnega društva Slovenije so bile razstavljene na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, v Knjižnici Sežana, Mali galeriji Mira Kranjca, spremljale so simpozij Bralne značke Slovenije – ZPMS na Gospodarskem razstavišču (v sklopu Slovenskega knjižnega sejma) itd. Za mlade likovne ustvarjalce je bila to vsekakor dragocena izkušnja!

Vsem študentom in še posebej nagrajencem ponovno čestitam, obenem pa se zahvaljujem društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS za izkazano pobudo, odlično sodelovanje ter razumevanje okvirjev študijskega procesa.

► Erik Contreras Mencinger (smer Fotografija, mentorica doc. mag. Emina Djukić)